Hervormingsvoorstel GPMI 2026 – Argumenten

LUIK BUDGETBEHEER

Wij vragen aandacht inzake het GPMI voor mensen met budgetproblemen in het wetsontwerp tot hervorming van het Geïndividualiseerd Project voor Maatschappelijke Integratie.

Context

Volgens het wetsontwerp moet het GPMI, wanneer moeilijkheden inzake budgetbeheer worden vastgesteld of wanneer sprake is van een schuldensituatie die budgetbegeleiding vereist, een begeleidingsprogramma bevatten dat is afgestemd op de specifieke situatie en noden van de betrokkene. In de memorie van toelichting wordt dit verantwoord vanuit de stelling dat financiële zelfredzaamheid een belangrijke voorwaarde vormt voor duurzame maatschappelijke integratie en dat begeleiding mensen helpt hun financiële situatie te ordenen en hun zelfstandigheid op te bouwen. Hoewel de doelstelling van maatschappelijke integratie vanzelfsprekend wordt onderschreven, roepen zowel de inhoud van het wetsontwerp als de signalen vanuit de sector van schuldbemiddeling en budgetbeheer fundamentele vragen op.

Eerste analyse door BAPN en partners

Ten eerste blijft onduidelijk wat precies onder "moeilijkheden bij het budgetbeheer" moet worden verstaan. Het wetsontwerp bevat geen duidelijke afbakening van dit begrip, noch van de criteria waarmee deze moeilijkheden moeten worden vastgesteld. Evenmin wordt verduidelijkt welke vormen van begeleiding hieronder kunnen vallen en waar de grenzen van het verplichte begeleidingsprogramma liggen.

Ten tweede blijkt uit onderzoek en praktijkervaring dat financiële problemen bij mensen in armoede vaak niet voortvloeien uit een gebrek aan financiële vaardigheden, maar uit structurele factoren zoals een ontoereikend inkomen, hoge woon- en energiekosten, complexe administratieve procedures en bestaande schuldenlast. De veronderstelling dat financiële moeilijkheden in hoofdzaak kunnen worden opgelost via een individueel begeleidingstraject, wordt hierdoor in vraag gesteld.

Ten derde wijzen gespecialiseerde diensten schuldbemiddeling erop dat begeleiding inzake budgetbeheer en schuldbemiddeling vandaag steunen op vrijwilligheid, vertrouwen en geïnformeerde toestemming. Die vrijwilligheid vormt volgens de sector geen bijkomstigheid, maar een essentiële voorwaarde voor een succesvolle hulpverlening. Door dergelijke begeleiding te koppelen aan een voorwaarde binnen het GPMI dreigt de hulpverleningsrelatie fundamenteel te verschuiven naar een controle- en sanctioneringslogica.

Auteur: BAPN, in samenwerking SAM steunpunt Mens en Samenleving, het Steunpunt voor de diensten schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Observatorium Krediet en Schuldenlast, oktober 2026

Als vierde punt willen wij de aandacht vestigen op de grote bezorgdheid over de verhouding tussen het wetsvoorstel en het bestaande, sterk gereglementeerde kader inzake schuldbemiddeling. Indien "moeilijkheden bij het budgetbeheer" in de praktijk ook schuldproblemen omvatten, ontstaat er een risico op overlap met de regionale regelgeving inzake schuldbemiddeling en met de specifieke erkenningsvoorwaarden die voor deze gespecialiseerde dienstverlening gelden.

Tot slot stelt zich de vraag hoe een grootschalige verplichte uitrol van dergelijke begeleiding zich verhoudt tot de structurele knelpunten die vandaag reeds bestaan binnen budgetbeheer en schuldhulpverlening, onder meer op het vlak van capaciteit, gebruikersrechten, expertise en organisatorische randvoorwaarden.

Daarom vragen wij met aandrang om tijdens de tweede lezing van het wetsontwerp in de Commissie Sociale Zaken een opschorting van de parlementaire behandeling te vragen.

Wij verzoeken daarbij de leden van de Commissie om aan te dringen op een grondige en formele raadpleging van het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding, SAM steunpunt Mens en Samenleving, het Steunpunt voor de diensten schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Observatorium Krediet en Schuldenlast.

Een hervorming die zo diep ingrijpt in de verhouding tussen maatschappelijke integratie, financiële begeleiding en mogelijke sancties verdient een zorgvuldig wetgevingsproces, gebaseerd op praktijkkennis, wetenschappelijke evidentie en overleg met de sectoren die dagelijks met deze problematiek werken.

Auteur: BAPN, in samenwerking SAM steunpunt Mens en Samenleving, het Steunpunt voor de diensten schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Observatorium Krediet en Schuldenlast, oktober 2026